

**Porvoo
Linnamäki
pohjoispuoli
uuden ja saneerattavan kaivojen
paikkojen sekä uuden vesijohtolinjan
arkeologinen tarkkuusinventointi
2021**

**Hannu Poutiainen
Janne Soisalo
Timo Jussila**

Tilaja: Porvoon Vesi

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Inventointi	3
Kuvia	6

Kansikuva: Edustalla saneerattava kaivo ja takana kohoaa linnavuori, etelään.

Perustiedot

Alue: Porvoon linnamäen pohjoispuolella sijaitseva vesihuollon saneerausalue – saneerattavan kaivon ympäristö, uuden kaivon ympäristö ja uuden vesijohtolinjan linjaus liepeineen. Osa alueesta on Iso Linnamäki (1000006162) muinaisjäänöksellä.

Tarkoitus: Selvittää onko saneerattavan kaivon ja uuden kaivon alueella sekä uusien putkien linjojen alueella muinaisjäänöstä tai muuta arkeologista jäänöstä joka vaatisi niiden tarkemman tutkimisen ennen rakentamista.

Tutkimuslupa: 10.11.2021 MV/244/05.04.01.02/2021.

Työaika: Maastotyö 15. ja 16.11.2021

Tilaja: Porvoon vesi.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Hannu Poutiainen ja Janne Soisalo, arkistotyö ja raportin koostaminen Timo Jussila.

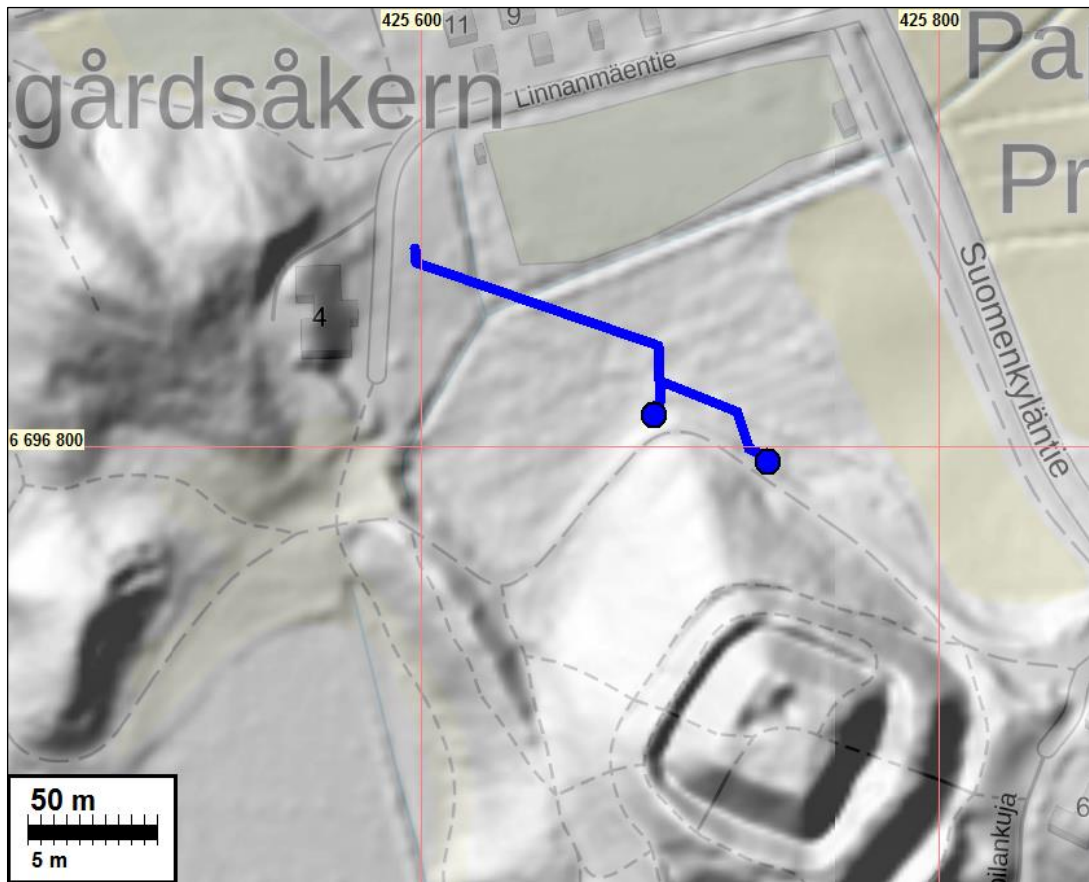
Tulokset kaivojen ja johtolinjan alue on vanhaa niittyä ja peltoa, nyt pusikoitumassa. Alueelle tehtiin 52 koekuoppaa jossa missään ei havaittu merkkejä muinaisjäänöksestä tai muusta vanhasta ihmistoiminnasta. Uuden ja vanhan kaivon, sekä vesijohtolinjojen kohdilla ja liepeillä ei ole muinaisjäänöstä.

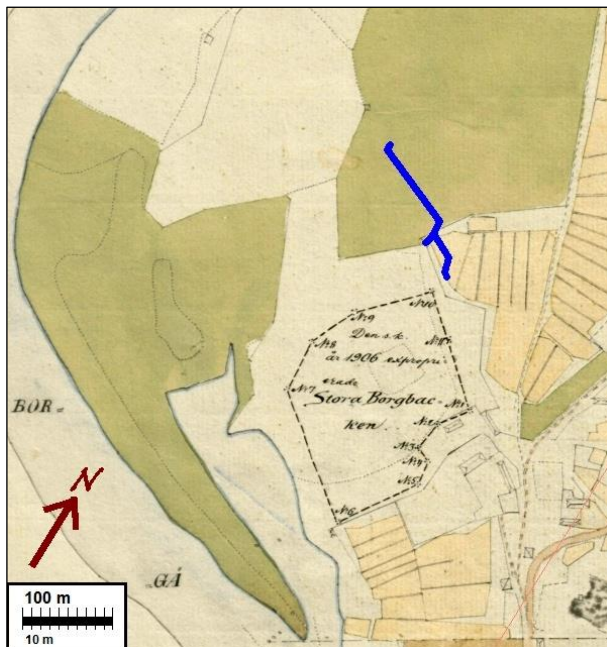
Tutkimusalue sinisellä linnavuoren pohjoispuolella

Selityksiä: Raportin koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta lokakuussa 2021. Muinaisjäänösrekisteri on tarkastettu 12/2021. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopioilla.

Kartat

Tutkittu linjaus ja kaivojen paikat sinisellä.

Vasemmalla ote v. 1826 Järnbölen ja Pappilan kartasta ja alla ote v. 1962 peruskartasta. Niihin on piirretty päälle sinisellä tutkitut linjat

Inventointi

Porvoon Vesi tekee vesihuolloin saneerausta Linnamäen pohjoispuolella, muinaisjäännösalueella. Siinä yhteydessä saneerataan vanha kaivo ja rakennetaan uusi. Näiltä kaivoilta vedetään uusi putkilinja länsi-lounaaseen. Porvoon kaupunginmuseo antoi hankkeesta lausunnon

(PoM45/2021 31.3.2021, liitteenä) jossa edellytettiin suunnitellun uuden putken ja kaivojen kohdalla tehtävän kaivamistyön tehtäväksi joko arkeologin valvonnassa tai että ennen kaivamistyötä kaivettavilla kohdilla tehdään arkeologinen esitutkimus (koekaivaus), jolla selvitetään onko putkilinjan ja kaivojen alueella kiinteää ja tutkimusarvoista muinaisjäännöstä, joka pitäisi tutkia tarkemmin pois ennen rakentamista. Porvoon Vesi valitsi tehtäväksi koetutkimuksen ennen rakentamista. Porvoon Vesi tilasi Mikroliitti Oy:ltä lausunnon edellyttämän arkeologisen koetutkimuksen Maastotyön tekivät Hannu Poutiainen ja Janne Soisalo 15. ja 16.11.2021 työn kannalta mainioissa olosuhteissa.

Tutkittu putkilinja sijaitsee Linnamäen luoteispuolella. Alue on Linnamäen juurella kiertävän polun ja vesilaitoksen välisellä jokseenkin tasaisella alueella. Siellä on yksi oja, joka menee alueen poikki ja risteää putkilinjan kanssa. Ojan ja vesilaitoksen välinen alue on tasaista, hyvin loivasti viettävää hoidettua nurmikkoa. Ojan kahden puolen on pieni metsäinen kaistalle, jolla kasvaa lähinnä nuoria kuusia ja tukkipuuikäisiä koivuja. Ojan ja polun välisellä osalla kasvaa koivuja, nuoria kuusia nuoria lehtipuita.

Maastotyömenetelmät

Linjaa (yhteispituus noin 200 m) sekä kaivojen paikkoja (uuden ja saneerattavan) tutkittiin silmänvaraisesti ja kaivamalla koekuoppia yhteensä 52 kpl. Lisäksi tehtiin maanäytekairauksia käsikairalla ja metallinilmaisinsintää. Koekuopat kaivettiin lapiolla ja osin lastalla ns. puhtaan tai koskemattomaan maa-ainekseen saakka. Koekuoppien pohjatason alla oleva maaperä tarkastettiin kairaamalla. Koekuoppien paikat linjalla ja sen läheisyydessä valittiin ensisijaisesti maanäytekairausten perusteella. Kairausten paikat valittiin osittain sattumanvaraisesti ja osittain sen mukaan, millaisia havaintoja tehtiin mm. maastonmuodoista. Kaivettua maa-ainesta tutkittiin kaivauslastalla ja metallinilmaisimella. Osa koekuoppien paikoista valittiin metallinilmaisinhavaintojen perusteella.

Linjan alue historiallisilla kartoilla

Linjan alue näyttää olevan vuoden 1749 Porvoon emäseurakunnan kartalla (3021 02 Porvoo) osittain metsää ja niittyä, osittain peltoa. Rakennuksia tai tonttia sinne ei ole merkitty. 1826 Jernbölen ja Pappilan isojakokartalla alue on niittyä ja itäosa kaivojen välillä peltoa, samoin senaattinkartalla 1873.

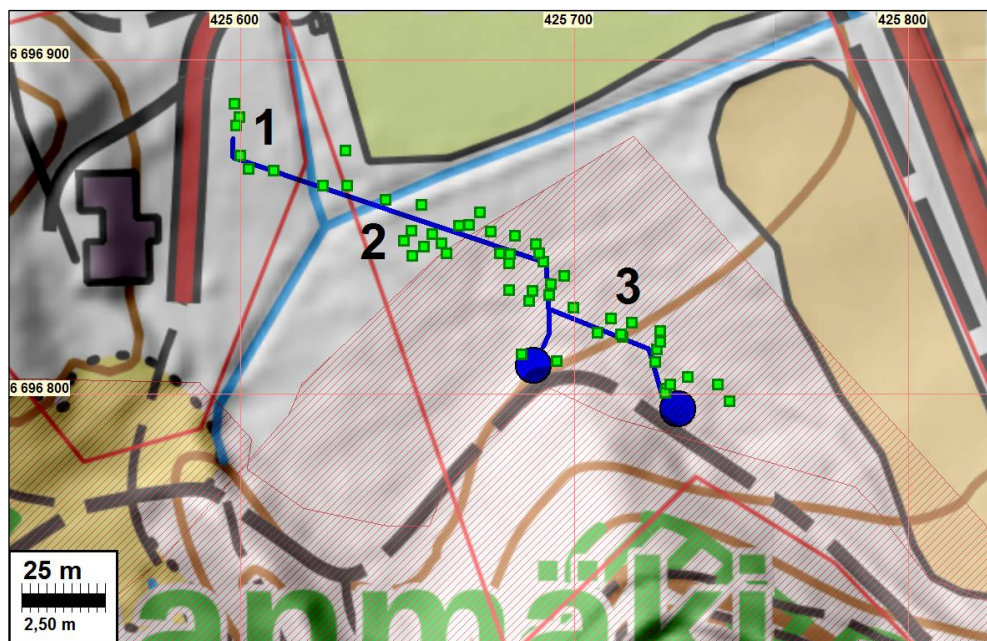
V. 1962 peruskartalla (3021 02 Porvoo) linjan alue on tasaista peltoa. Linjan luoteisosassa peltoalueella on puro tai oja. Oja ei ole täysin samalla paikalla eikä samansuuntaisena kuin nykyään. Toinen oja on vesilaitoksen edustalla, sen piha-alueella. Linjan kaakkoispuolella, linnamäen luoteisrinteen alaosaa kiertää polku.

V. 1978 peruskartalla (3021 02 Porvoo) näkyy, että em. mainittujen ojien linjausta on muutettu. Lisäksi ne on vesilaitoksen itäpuolella yhdistetty toisiinsa alueella, joka aiemmin oli peltoa. Pelto on v. 1978 kartalla niittyä. Kartasta voi lisäksi päätellä, että vesilaitoksen edustan piha-alueella on laajennettu lähelle ojan uutta linjausta. Em. polun paikalla kulkee maantie, joka johtaa vesilaitoksen lounaispuolelle perustetulle leirintäalueelle. V. 1988 peruskartalta arvioituna maasto paikalla ei ole siihen mennessä eli 10 vuodessa olennaisesti muuttunut, peltoalueen pensaikkoa lukuun ottamatta.

Havainnot

Maastohavaintojen perusteella linjan alue on jaettavissa kolmeen osaan.

1. Vesilaitoksen ja ojan välinen nurmikkoalue. Se on selvästi perustettu poistamalla, tasaaamalla ja kasaamalla maa-ainesta. Pinnalla on monin paikoin selvä nurmikkomultakerros, sen alla sekoitunutta maa-ainesta ja soraa. Joissain kohdissa on jäljellä ilmeisesti vanhaa peltomultakerrosta. Alinna on puhdas, koskematon savi. Paikalta löytyi lähinnä pullonkorkkeja, lasipullon sirpaleita, vähän tiiltä ja posliinia. Mitään arkeologisesti merkittäviä havaintoja ei tehty.
2. Ojan ja vanhan kaivon välinen alue. Koekuoppien ja maanäytekairausten perusteella alue on vanhaa peltoa. Paikalla havaittiin karikkeen ja turpeen alapuolella selvä ja normaali muokkaus- eli peltomultakerros, jossa on sekaisin humusta ja hienojakoista kivennäismaa-ainesta. Sen alla on luontainen savi. Muokkauskerroksesta löytyi mm. alumiinifoliota, rautanauvoja (nuoria), posliinia, tiilensiruja ja pullonkorkkeja. Arkeologisesti merkittäviä havaintoja ei tehty, edes mahdollisen kulttuurikerroksen rippeitä ei todettu.
3. Vanhan kaivon ja uuden kaivonpaikan välinen alue. Maastonmuotojen, koekuoppahavaintojen ja maanäytekairausten perusteella alueella on kaivettu, kasattu, kuorittu ja siirretty maa-ainesta. Siihen viittaa mm. se, että paikoin on likimain puhdas savi heti karikkeen alla. Lisäksi paikoin on suhteellisen laajoja ja lähiympäristöään korkeampia maa-ainesalueita, jotka ovat selvästi ihmisen kasaamia. Tutkimusalueella onkin ollut monenlaista ihmistoimintaa myöhäisellä historiallisella ajalla. Alue on ollut peltoa ainakin 1960-luvulle saakka. Joskus vv. 1962 – 1978 välisenä ajanjaksona on rakennettu maantie leirintäalueelle. Ko. paikalla tie on pengerrytetty Linnamäen juurelle. Porvoon vanha vesilaitos on v:lta 1923. Rakennus toimi vv. 1923–1982 kaupungin päävedenottamona, nykyisin se on varavesilaitos. Vesilaitoksen toimintaan liittyen tutkimusalueelle on jo aiemmin kaivettu putkilinja ja kaivo.

Koekuopat vihreällä neliöllä. Muinaisjäännösalue punaisella viivoituksella.

Tulos

Tutkittua aluetta on myllätty myöhäisellä historiallisella ajalla useita kertoja eri aikoina. Siellä ei havaittu mitään merkkejä mahdollisesta muinaisjäännöksestä. Alueella ei ole muinaisjäännöstä.

12.12.2021

Hannu Poutiainen
Janne Soisalo

Kuvia

Vasen: Ilmeisesti kuoritun maa-aineksen aluetta. Karrikkeen ja hyvin ohuen multakerroksen alla on tiukka savi. Taustalla vanhan maantien pengerrystä ja Linnamäen rinteä. Kaakkoon. **Oikea:** Tyypillinen koe-kuopan seinämä tutkimusalueella. Karrikkeen alla sekoittunut humuskerros, jonka alla tiukka savi.

Vasen: Vanhan, pengerretyn maantien edessä vanhan kaivon rakenteita. Taustalla Linnamäen rinteä. Etelään. **Oikea:** Tasaista metsittynyttä peltoaluetta. Taustalla vasemmalla näkyy vesilaitoksen rakennus. Länteen.

Vasen: Vanhan, leirintäalueelle johtaneen maantien pengerrystä. Kuvattu likimain uuden suunnitellun kaivon paikkeilta. Länteen. **Oikea:** Etualalla pieni metsikkö alueen halkaisevan ojan itäpuolella. Taustalla nurmikkoalue ja vesilaitosrakennus. Lounaaseen.

Vesilaitoksen edustan perustettua ja tasaista nurmikkoaluetta. Koilliseen.
